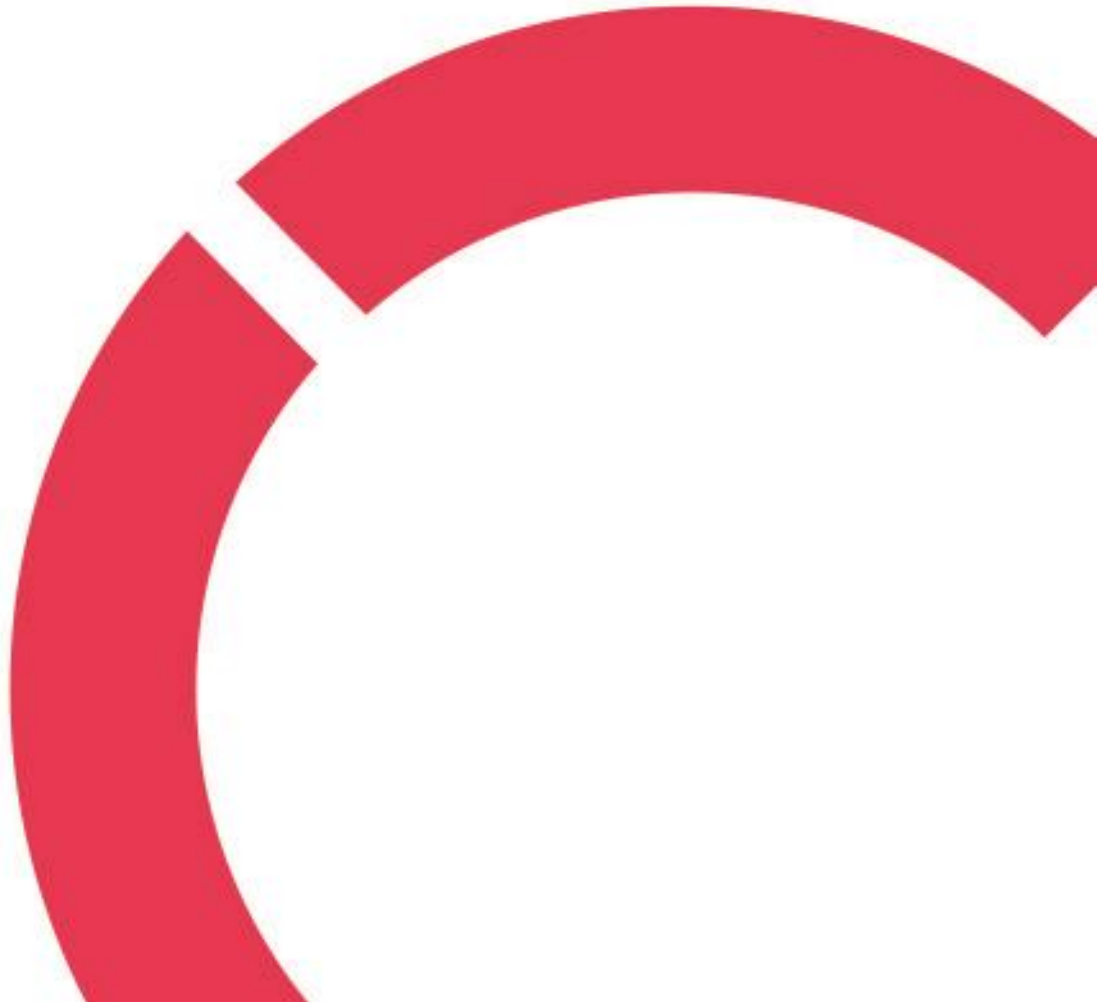

Moona Rätty

OSALLISEKSI INNOSTAMINEN

Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston osallisuuden edistäminen

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö
Maaliskuu 2022**

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Maaliskuu 2022	Tekijä/tekijät Moona Rätty
Koulutus Yhteisöpedagogi (AMK), kirkon nuorisotyö		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi OSALLISEKSI INNOSTAMINEN. Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston osallisuuden edistäminen		
Työn ohjaaja Sari Virkkala		Sivumäärä 38+ 3
Työelämäohjaaja		
Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä selvitys Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston osallisuuden kokemuksista ja toimintaedellytyksistä. Mänttä-Vilppulan nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen oli työssä tarkoituksena. Menetelminä opinnäytetyössä käytettiin kyselytutkimusta sekä nuorille nuorisovaltuuston ulkopuolella sekä laajempi kysely nuorisovaltuuston jäsenille. Näiden lisäksi nuorisovaltuustoa ja sen toimintaympäristöä havainnoitiin useissa eri yhteyksissä. Opinnäytetyssä käsiteltiin aiheita nuorten osallisuuden ja vaikutustapojen ympäriltä keskittyen nuorisovaltuustovaikuttamiseen. Nuorisovaltuustojen olemassaolon takaa ja niiden toimintaa edistää 2015 säädetty kuntalaki ja vuonna 2016 uudistettu nuorisolaki velvoittaen kuntaa edistämään yhdessä valtion kanssa nuorten tapoja osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin ja niiden käsittelyyn. Opinnäytetyössä selvitettiin nuorten kokemuksia nuorisovaltuustotoiminnasta, nuorten vaikuttamismahdollisuuksista sekä nuorisovaltuuston kokemuksia osallisuudesta nuorisovaltuuston jäsenenä ja toimintaedellytyksistä kuntavaikuttamisessa. Suurimmat haasteet nuorisovaltuustotyöskentelyssä ovat huonot verkostot kuntapäätäjisiin ja virkamiehiin, yksipuolinen nuorisovaltuustotoiminta, innostumisen puute ja tiedotus. Moni asia näistä on opinnäytetyöprosessin aikana ottanut harppauksia oikeaan suuntaan ja selvityksen avulla niihin on helpompi puuttua. Työ on hyödynnettävissä nuorisovaltuuston kehittämiseen ja nuorten innostamiseen yhteiskunnallisen vaikuttamisen maailmaan. Opinnäytetyössä liitteenä oleva kyselypohja on hyödynnettävissä toistettavaan jatkotutkimukseen Mänttä-Vilppulassa ollen näin suoraan vertailukelpoinen.		

Asiasanat demokratia, nuoret, nuorisovaltuusto, osallisuus, politiikka
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date March 2022	Author Moona Rätty
Degree programme Bachelor of Humanities, Community Educator		
Name of thesis ENCOURAGING PARTICIPATION. Promoting the involvement of the Mänttä-Vilppula youth council		
Centria supervisor Sari Virkkala	Pages 38+ 3	
Instructor representing commissioning institution or company		
The target of this thesis was to make a study of the experiences and operating conditions of the Mänttä-Vilppula youth council's involvement. The purpose of the work was to promote the involvement and influence of young people in Mänttä-Vilppula. The methods used in the thesis were a survey of young people outside the youth council and a broader survey of the members of the youth council. In addition to these, the youth council and its operating environment were observed in several different units. The thesis discusses topics related to involvement and the ways of influencing young people, focusing on influencing youth councils. The existence and operation of youth councils is guaranteed by the Municipal Act of 2015 and the Youth Act of 2016, which oblige the municipality to promote together with the state the ways in which young people participate and influence matters concerning them and how they are handled. The knowledge base in the thesis includes the foundations of democracy and politics for young people, the participation and enthusiasm of young people, and the key figures of Mänttä-Vilppula's municipal policy and the city. The thesis examined young people's experiences of youth council activities, young people's opportunities to influence, and the youth council's experiences of participation as a member of the youth council and the preconditions for influencing the municipality. The biggest challenges in the work of youth councils are poor networks with municipal decision-makers and civil servants, one-sided youth council activities lack of enthusiasm and information. Many of these things have taken leaps in the right direction during the thesis process and the study makes it easier to address them.		
Key words democracy, inclusion, politics, youth, youth council		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 OSALLISUUS JA OSALLISTUMINEN.....	3
2.1 Ryhmä, kansalaisuus ja demokratiaan kasvaminen	3
2.2 Osallisuus ja lakiperusta	4
3 VAIKUTTAJARYHMÄT	6
3.1 Nuorisovaltuustot Suomessa	6
3.1.1 Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry.....	8
3.1.2 Seurakunnan Nuoret vaikuttajat.....	8
3.2 Mänttä-Vilppulan kaupunki.....	10
3.3 Nuorisovaltuusto Mänttä-Vilppulassa	11
4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT	13
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	14
5.1 Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet ja rajausta	14
5.2 Suunnittelu ja havainnointi	14
5.3 Vaikuta-teemapäivän kysely.....	15
5.4 Kysely Mänttä-Vilppulan kaupungin nuorisovaltuustolle.....	15
6 TYÖN TULOKSET	17
6.1 Vaikuta-teemapäivän kysely	17
6.2 Nuorisovaltuuston kysely	19
7 POHDINTA JA ARVIOINTI	28
LÄHTEET	37
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Mentimeter-vastaukset.....	18
KUVIO 2. Nuorisovaltuuston sukupuolijakauma	21
KUVIO 3. Mielipiteiden kerääminen nuorisovaltuuston ulkopuolelta	22
KUVIO 4. Lausuntopyyntöjen määrä.....	25
KUVIO 5. Nuorisovaltuuston suurimmat kehityskohteet	27
KUVIO 6. Yhteiseen keskusteluun osallistuminen.....	28

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä oli tarkoituksena edistää Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston vaikuttamismis-toimintaa ja osallisuutta. Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston kokemuksia nuorisolain (2016/1285) mukaisesta nuorten kuulemisen toteutumisesta ja osallisuudesta nuorisovaltuuston jäsenenä. Nähdäänkö nuorisovaikuttajat tärkeäksi vaikuttajaryhmäksi? Koetaanko nuorisovaltuustossa päätettävät asiat tärkeiksi?

Kuntapäättäjät ja tässä yhteydessä etenkin nuorisovaltuutettujen vaikuttajaryhmät ovat ratkaisijan paikalla useissa merkittävissä suomalaisten tulevaisuuteen heijastavissa päätöksissä. Päätettäessä tärkeistä asioista, jotka vaikuttavat isomman ihmisryhmän tulevaisuusnäkyymiin, vaaditaan päätöksentekokykyä, taitoa tehdä päätöksiä, yhteistyötä sekä kompromisseja. (Katainen 2021, 21.)

Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus on 27.9.2021 kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että nuorten kiinnostuksen lisäämiseen nuorisovaltuustotoimintaa kohtaan sekä vaalimenettelyyn tulee jatkossa panostaa. Nuorten saama riittävä perehdytys ja koulutus valtuustotoimintaan koettiin myös tärkeänä. (Kaupunginhallitus 27.9.2021 § 262.)

Lähtökohdat nuorten osallisuuden edistämiseksi ja vaikuttamismahdollisuuden lisäämiselle ovat Mänttä-Vilppulassa hyvät. Kaupungissa toimii nuorisovaltuusto, jota ohjaa kokenut nuorisoalan ammattilainen, nuorisopalvelupäällikkö. Nuoret on otettu mukaan lautakuntiin, joissa heillä on läsnäolo- ja puheoikeus. Johtavat virkamiehet ovat aidosti kiinnostuneita edistämään nuorten osuutta päätöksenteossa ja perehdyttämään heitä hallinnon tapoihin ja päätöksentekoprosesseihin.

Eräs tämän ajan sairaus on lasten ja nuorten tyhjä depressio, tila, jossa ei ole niinkään surua kuin tyhjyyttä. Monet lapset eivät koskaan saa kokemusta ponnistelun ja tavoitteeseen pääsemisen suomasta tyydytyksestä. He odottavat palkkiota jokaisesta suorituksesta ja toimivat ulkoa ohjautuvasti. Sisäisen mielen maailma jää heikosti kehittyneeksi, eikä sieltä löydy enempää leikkiä, kuin luovuuttakaan. (Sinkkonen 2010, 247).

Opinnäytetyön tavoitteena on toimintaedellytysten selvittämisen lisäksi pohtia sitä, miten saada luova asenne pysymään nuorisovaltuutetuissa ja innostus tarttumaan ryhmän sisällä. Sinkkosen mukaan nuori, joka on osana ryhmää osallistunut luovan toiminnan projektiin, muuttuu pysyvästi, sillä hän on

saanut yhteyden toiseen todellisuuteen. Hänen mielestään ei ole olemassa parempaa mielenterveyden tukea ja erilaisten häiriöiden estäjää kuin luovaan toimintaan osallistuminen. (Sinkkonen 2010, 247.)

2 OSALLISUUS JA OSALLISTUMINEN

Osallisuus on johonkin liittymistä, kuulumista ja yhteensopivuutta. Osallisuus on mukaan ottamista, osallistumista ja tähän liittyen myös vaikuttamista ja demokratiaa. Osallisuus on myös kaiken johtamista ja järjestämistä. Isola kumppaneineen kuvaa tutkielmassaan osallisuutta kokonaisuuteen kuulumisena, jossa on mahdollisuus nauttia erilaisista hyvinvoinnin lähteistä ja merkityksellisistä vuorovaikutussuhteista. Osallisena on mahdollisuus vaikuttaa oman elämänsä suuntaan, sen mahdollisuuksiin, toimintoihin sekä palveluihin. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 3-6.)

2.1 Ryhmä, kansalaisuus ja demokratiaan kasvaminen

Jokainen meistä on kuulunut, kuuluu ja tulee kuulumaan jonkinlaisiin ryhmiin. Tällaisia ovat esimerkiksi perhe, luokka tai sukupuoli. Yhteisö puolestaan tarkoittaa rajattua ryhmää, jolla on jonkinlainen sosiaalinen rakenne. Verkostot ovat yksittäisistä henkilöistä koostuvia järjestelmiä, joissa ollaan jollain kiinnikkeellä toisiinsa sidoksissa. Tässä yhteydessä nuorisovaikuttamisverkostoon voisi kuulua nuorisovaltuusto, seurakuntien nuorisoalan edustajat, kaupungin nuorisopalvelupäällikkö ja nuorisopäällikkö, koulujen oppilaskunnan hallitusten edustajia jne. (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso & Pyy-siäinen 2012, 131.)

Nuorisovaltuustotoimintaan pätevät ryhmäsosialisaation periaatteet, jossa kokelaasta kehittyy ryhmän täysvaltainen jäsen yhteisten kokemusten myötä (Ahokas ym. 2012, 131). Tämän vuoksi olisikin ensiarvoisen tärkeää tukea nuorisovaltuuston jäsenten vapaamuotoisiakin tapoja toimia eikä vaan huolehtia lain vaatimista minimivaatimuksista.

Kansalaisuus on paljon enemmän kuin ihmisten ja valtion välillä oleva laillisuussuhde. Kansalaisuuteen liitetään yhteiskunnallisten ja poliittisten oikeuksin lisäksi myös psykologinen ja sosiaalinen puoli. Kansalaisuus on toisen samaan yhteisöön kuuluvan ihmisen välittämistä. Tätä välittämistä ja yhteisen asian eteen työskentelyä odotetaan myös muilta yhteisön jäseniltä. Kansalainen yhteiskunnan osasena pystyy vaikuttamaan ja osallistumaan yhteiskuntansa kehittämiseen. Kansalainen vastaanottaa, antaa ja toimii ollen tässä mielessä samanarvoinen muiden kanssa. (Brederode-Santos, Claeys, Fazah, Schneider & Szelény 2012., Laurila I, 2011, 205-206.)

Demokraattiseen kansalaisuuteen kasvetaan prosessin kautta. Demokraattisen kansalaiskasvatuksen päämääränä on poliittisen lukutaidon tuottaminen siten, että lapsille ja nuorille annetaan tietoa poliittisista ja yhteiskunnallisista instituutioista ja erilaisista sosiaalisista ongelmista. Tavoitteena on tarvittavien taitojen kehittäminen, kuten yksilön kriittinen ajattelu, yhteistoiminta ja aktiivinen kuuntelu. Aktiiviseen osallistumiseen ja sitoutumiseen opettaminen sekä yhteiskunnan elämään liittyvien arvojen ja asenteiden edistäminen ovat demokratiakasvatuksen syvin ydin. (Brederode-Santos ym. 2012, 208.)

Yksilön itsemääräämisperiaate on demokratian ensimmäinen pääperiaate. Itsemääräämisperiaatteen tavoitteena on, että kenenkään ei tarvitsisi olla jonkun muun määräämien sääntöjen kohteena. Toinen demokratian pääperiaate on samanarvoisuusperiaate, joka tavoittelee kaikille samanlaisia mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskuntaa koskeviin päätöksiin. Demokratia toimii tehokkaammin ja palvelee kansalaisten etuja, jos minkä tahansa hallituksen toimia seurataan jatkuvasti, asetetaan vaatimuksia ja painostetaan kehittymään. Median rooli demokratioissa on suuri, sen välittäessä uutisia ja yhteiskunnallisia mielipiteitä. Media toimii kansalaisten edunvalvojana vain, mikäli se on vapaa hallituksen ja yritysten vaikutuksesta eikä aja niiden etuja. Tähän vaaditaan myös medialta suoraselkäisyyttä ja julkisten palveluiden arvostamista. (Brederode-Santos ym. 2012, 212-213.)

Sana ”demokratia” tulee kreikan sanoista ”demos” ja ”kratos”, jotka tarkoittavat valtaa. Demokratiaa usein kuullaankin kutsuttavan kansanvallaksi. Suomessa tämä kansanvalta on pitkälti järjestetty edustukselliseksi demokratiaksi, jossa kansalaiset valitsevat keskuudestaan edustajat päättämään heidän asioistaan. Demokratian säilyvyyden kannalta on tärkeää opettaa lapsille ja nuorille kunnioitusta demokratiaa kohtaan. Demokratian opettaminen luo lapselle ja nuorelle pohjaa sekä toimintaedellytyksiä ylläpitää ja muokata sitä tulevaisuudessa. Tämän vuoksi demokratiakasvatus tulisikin sisältyä kaikkiin koulutuksen muotoihin mahdollisimman varhaisesta vaiheesta lähtien. (Brederode-Santos ym. 2012, 212-214.)

2.2 Osallisuus ja lakiperusta

Osallisuus on käsitteenä hyvin laaja pitäen sisällään mielipiteen kysymistä, mukaan ottamista sekä yhteisöllisyyttä. Osallisuutta ei voida luovuttaa, ostaa tai antaa lahjaksi, vaan se kasvaa hiljalleen yhteenkuuluvuutta synnyttävistä ja rakentavista kokemuksista. Nuorten osallisuus on siis muutakin kuin edustuksellisen demokratian kautta vaikuttamista. Keinoja osallisuuden lisäämiseksi on paljon ja niitä

luodaan jatkuvasti lisää. Osallisuuden tavoitteena on saavuttaa ja kokea tunne, että on osa jotakin yhteisöä tai yhteiskuntaa. (Raunio, Lohi, Mellin & Uusitalo 2020, 3.)

Perustuslain (1999/731 § 12) mukaisesti jokaisella on sananvapaus, johon sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Yleissopimus lapsen oikeuksista (1991/59-60, 12 artikla) mukaan kaikki sopimusvaltiot takaavat lapselle, joka kykenee muodostamaan oman näkemyksensä, oikeuden vapaasti ilmaista näkemyksensä kaikissa häntä koskevissa asioissa. Kaikki lapsen näkemykset tulee ottaa huomioon hänen iän ja kehitystasonsa mukaisesti. Lapselle on artiklan mukaan annettava mahdollisuus tulla kuulluksi häntä koskevissa toimissa suoraan tai asianomaisen toimielimen välityksellä lainsäädännön tapojen mukaisesti.

Nuorisolain mukaan nuorisolain tavoitteina ovat nuorten osallisuuden, vaikuttamismahdollisuuksien sekä yhteiskunnassa toimimisen edellytysten edistäminen. Valtiot ja kunnat velvoitetaan tukemaan nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvien taitojen oppimista. Näiden lisäksi laki velvoittaa nuorten harrastamisen ja yhteiskunnassa toimimisen tukemiseen sekä yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja oikeuksien toteutumisen edistämiseen. Velvollisuus on myös pyrkiä parantamaan nuorten kasvu- ja elinoloja. Tätä lakia noudattaessaan kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle- ja toiminnalle paikalliset olosuhteet huomioiden. (Nuorisolaki 2016/1285 § 2.)

Nuorisolaissa (2016/1285 § 24) säädetään nuorten oikeudesta osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi. Kunnan tai valtion tulee tarjota nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa, niin paikallisesti kuin myös alueellisesti ja valtakunnallisesti nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevissa asioissa ja lisäksi heitä koskevissa asioissa. Nuorisotyö ja -politiikka ovat kunnan vastuulla (Nuorisolaki 2016/1285 § 8.)

Kuntalaki velvoittaa kunnanhallituksia asettamaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi nuorisovaltuuston tai vastaavan nuorten vaikuttajaryhmän ja tämän lisäksi huolehtimaan siitä, että toiminnalle on edellytykset. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen, ja pienimpien kuntien nuorisopulan yleistyessä tämä saattaa olla useassakin kunnassa edessä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämisen suunnitteluun kunnissa. (Kuntalaki 410/2015 § 26.)

3 VAIKUTTAJARYHMÄT

Vaikuttajaryhmillä tarkoitetaan tässä yhteydessä erilaisia nuorista koostuvia ryhmiä, jotka toimivat yhteisen päämäärän eteen. Päämäärä voi olla esimerkiksi ryhmän ajaman asian edistäminen, vaikuttaminen kunnallispolitiikassa ja seurakunnassa tai esimerkiksi tapahtumien tai mielenilmausten järjestäminen muille nuorille asian näkyvyyden edistämiseksi. Vaikuttajaryhmille ominaista on ryhmän jäsenten ja muiden osallisten edunvalvonta ja palveluiden kehittäminen (Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry. 2021).

3.1 Nuorisovaltuustot Suomessa

Nuorisovaltuustoa käytetään yleisnimityksenä kunnalliselle nuorten vaikuttajaryhmälle. Nuorisovaltuuston tehtävä on tuoda nuorten ääni mukaan kunnalliseen päätöksentekoon ja nostaa käsittelyyn nuorille tärkeitä asioita edustaen näin omaa ikäluokkaansa. Nuorisovaltuustoja ohjaa toimintasääntö ja tukena toiminnassa on aikuinen, asiaan perehtynyt ohjaaja sekä lisäksi parhaimmillaan myös kummivaltuutettuja kunnanvaltuustosta. Nuorisovaltuustot tuovat nuorten näkemyksiä esiin kannanotoilla, lausunnoilla, tempausten ja tapahtumien järjestämisillä. Aktiivisella keskustelu sekä päättäjien että muiden nuorten kanssa nostaa nuorisovaltuustojen profiilia ja vaikuttavuutta merkittävästi. Kuntien tulee lisäksi taata nuorille muitakin vaikuttamisen kanavia. (Hurmeranta, Uosukainen, Castren & Myllymäki 2016, 4.)

Kuntalain (410/2015 § 26) mukaan vuodesta 2017 alkaen kunnilla on ollut velvollisuus asettaa nuorisovaltuusto, toimielin, jolla taataan nuorille mahdollisuus vaikuttaa heille tärkeisiin asioihin. Vaikuttajaelimet eivät ole muista kunnallisista elimistä poiketen viranomaiseliminä eivätkä jäsenet luottamushenkilöitä, joita sitoo virkavastuu. Tämä tuo nuorisovaltuustoille vapauksia, kuitenkin samalla heikentäen niiden vaikuttavuutta. (Henrikkson & Mykkänen 2021, 110.)

Ensimmäiset nuorisovaltuustot aloittivat toimintaansa 1990-luvun lopulla muuttuen alkuvaiheen osittain hyvinkin politisoituneista pikkuhiljaa puoluepoliittisesti sitoutumattomiksi. Nuorisovaltuustot pyritään pitämään puoluepoliittisesti sitoutumattomina, jotta kaikilla olisi tasavertaiset mahdollisuudet osallistua toimintaan ja oppia poliittista osallistumista. Kehityksen kannalta tulisi nuorisovaltuustotoiminta kuitenkin nähdä muunakin kuin nuorten harjoittelupaikkana. (Henrikkson & Mykkänen 2021, 112.)

Nuorisovaltuuston periaate on toimia nuorten lähtökohdista käsin ja suunnitella toiminnastaan oman näköisensä. Kokeneen ammattilaisen opastusta kuitenkin tarvitaan merkittävästi, jotta nuoret pääsevät oppimaan, kokemaan ja löytämään vaikuttamisen mahdollisuuksia. Nuorisovaltuustojen toimivuus kertoo paljon kunnan asenteista ja ilmapiiristä koskien nuorten asioita. Minkälaisen viestin lähetämme nuorille, jos emme anna heille mahdollisuuksia saada ääntänsä esille? Voidaanko ajatella, ettemme luota heihin tai pidä heidän ajatuksiaan tärkeinä? Vai voitaisiinko nähdä kaikki onnistumisesta, yrittämisestä ja kokeilemisesta syntyneet positiiviset kokemukset elämän kiinnityskohtana johonkin, mihin palata nuoruuden seikkailujen jälkeen? (Hurmeranta ym. 2016, 17.)

Valtakunnallisen nuorisovaltuustoselvityksen mukaan Suomessa on vielä tänäkin päivänä tusina sellaista kuntaa, joissa ei nuorisovaltuustotoimintaa ole lainkaan, vaikka kuntalain muutos 2015 näin velvoittaa. Tämän lisäksi on olemassa vielä useampia kuntia, missä toiminta on niin sammunut, ettei sitä voida katsoa toiminnaksi käytännössä lainkaan. Lainsäädäntö velvoittaa edistämään nuorten asemaa ja vaikutusmahdollisuuksia kuntatasolla. Käytännöt lain tulkitsemiseen ovat kuitenkin kirjavat. Useimmissa kunnissa nuorten ottaminen mukaan vaikuttamiseen tapahtuu vaikuttavien toimielinten kautta. Nuorille on esimerkiksi saatettu jakaa edustus kunnan eri lautakuntiin ja kunnanvaltuustoon. (Laurila 2021, 5-6.)

Nuorisovaltuustot näkyvät aktiivisimmissa kunnissa järjestämällä virallisen vaikuttamisen lisäksi erilaisia tapahtumia nuorille, tekemällä aloitteita nuoria koskettavista asioista, ottamalla kantaa, antamalla lausuntoja ja osallistumalla keskusteluun eri medioissa. Kuntalaki (410/2015 26 §) takaa nuorisovaltuustoille olemassaolon, mutta toimintaedellytykset ovat hyvinkin epätasa-arvoisessa asemassa eri kunnissa. Ilman kunnollisia toimintaedellytyksiä nuorisovaltuusto ei kykene toimimaan tarpeeksi laajasti ja itsenäisesti vaikuttaakseen. (Laurila 2021, 6.)

Nuorisovaltuustoselvityksen mukaan tämä eriarvoistuminen näkyy viimeistään muodostettaessa alueellisia nuorten vaikuttajatoimielimiä ja uusille hyvinvointialueille muodostettavia nuorten toimielimiä. Näissä tilanteissa voidaan pahimmassa tapauksessa nähdä niiden kuntien, joissa nuorten asiat eivät ole hyvin, jäävän syrjään toiminnasta. (Laurila 2021, 6.)

3.1.1 Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto Ry. on vuonna 1998 perustettu nuorten osallisuudesta huolta pitävä järjestö. Järjestön tehtävä on edistää kaikkien Suomen nuorisovaltuustojen asemaa ja parantaa nuorten vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia. Liitto näkee tärkeäksi huolehtia siitä, että nuorilla on todellisia tapoja saada äänensä kuuluviin ja että nuorisovaltuustoilla on kunnolliset resurssit toimia ja kouluttautua. (Suomen nuorisovaltuustojen liitto Ry. 2021.)

Demokraattisesti valittujen nuorisovaltuustojen tehtävänä on tuoda nuorten ääni kuuluviin, ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin sekä tehdä aloitteita ja kannanottoja. (Nuva ry.)

Nuorisovaltuustojen lisäksi nuorten vaikuttamisryhmiä on muitakin, esimerkiksi nuorisoparlamentti, nuorisoneuvosto, nuorisofoorumi ja Nuoret vaikuttajat.

3.1.2 Seurakunnan Nuoret vaikuttajat

Suomen evankelis-luterilainen kirkko teki marraskuussa 2019 kirkolliskokouksessaan päätöksen, jossa seurakuntiin tulee perustaa Nuorten vaikuttajaryhmiä. Päätöksen astuminen voimaan on sidottu uuden kirkkolain voimaantuloon eikä keskeneräisenä vielä seurakuntia velvoita. Uuden lainsäädännön voimaantulo on odotettavissa aikaisintaan tammikuussa 2023. (Lasten ja nuorten keskus). Seurakunnissa on Lapsivaikutusten arviointi (LAVA), jossa kirkon viranomaisen on arvioitava ja otettava huomioon sen vaikutukset lapsiin ja edistettävä lapsen etua. (Lasten ja nuorten keskus 2021.)

Uuden vaikuttajaryhmän perustamispäätöksen mukaan vaikuttajaryhmän tehtävä on vaikuttaa asioihin niiden valmistelussa ja päätöksenteossa sekä olla mukana seurakunnan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa. Ryhmään voivat kuulua konfirmoidut alle 29-vuotiaat nuoret. Mänttä-Vilppulan seurakunnassa ei ole vielä nähty erillisen vaikuttajaryhmän perustamista välttämättömänä ratkaisuna ottaen huomioon, että nuorten aktiivisuutta ja osallisuutta lisättäisiin hallintoa lisäämällä. Seurakunnassa toimivana vaikuttajaelimenä sillä ei nähdä olevan aitoa vaikutusvaltaa, vaan se pikemminkin toimisi asiantuntijaelimenä. (Kivilahti 2021.)

Vaikuttajaryhmätoiminnalla pyritään vahvistamaan nuorten osallisuutta seurakunnassa. Osallisuus on kristillisen identiteetin vahvistamista ja kuulumisen tunnetta itselle tärkeään yhteisöön. Se, että saa itsensä kuulluksi ja pystyy vaikuttamaan yhteisöä koskevaan toimintaan sekä päätöksiin, vahvistaa osallisuutta (Lasten ja nuorten keskus 2021). Mänttä-Vilppulassa vaikuttamisesta kiinnostuneille nuorille on tarjolla jo paljon tapoja vaikuttaa, kuten nuorisovaltuusto, oppilaskunnat ja harrastukset. Seurakunnassa nähdään haasteena motivoida ja saada vakuutettua nuoret liittymään juuri seurakunnan vaikuttajaryhmään. (Kivilahti 2021.)

Seurakunta on kuitenkin vahvasti sen kannalla, että nuorille on tärkeä tarjota erilaisia vaikuttamisen kanavia, niin virallisia kuin epävirallisiakin. Asia on Mänttä-Vilppulan seurakunnassa noteerattu ja ryhdytty etsimään pienelle paikkakunnalle sopivia tapoja nuorten kohdata seurakunnan vaikuttajia. Nuorisotyöstä vastaava pappi ja kirkkoherra ovat käyneet keskustelua mahdollisesti järjestettävästä nuorten ja kirkkoneuvoston välisestä kahvitteluhetkestä. Vapaamuotoisessa kuulemistilaisuudessa päättäjät voisivat käydä matalakynnyksistä keskustelua nuorten kanssa ja nuoret pääsisivät kertomaan päättäjille heitä puhuttavia aiheita sekä tuoda nuorille tärkeitä asioita kirkollispäättäjien tietoon. Seurakunta näkee tämän toimintamallin tukevan paremmin osallisuutta ja mahdollisuutta kaikkien halukkaiden nuorten osallistua. Tämä mahdollistaisi osallistumisen ilman sitoutumista vastuutehtävään ja avoimemman keskustelun ilman kankeita kokousmuodollisuuksia. (Kivilahti 2021.)

Tulevaisuudessa, kun uusi kirkkolaki tulee voimaan ja Nuorten vaikuttajaryhmän perustaminen tulee pakolliseksi, voidaan nähdä hyvänä vaihtoehtona pienten paikkakuntien yhdistää nuorensa yhdeksi vaikuttajaelimeksi. Näin on tehty esimerkiksi Kemin ja Kauhavan seurakunnissa, jossa perustellaan ratkaisua keinona olla linkkinä nuorten maailmaan rippikoulun jälkeenkin (Unkuri 2020, 6-7.)

Evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntavaaleissa on nuorilla 16 vuotta täyttäneillä ollut äänioikeus vuodesta 2006 saakka. Ehdokkaaksi nuori voi asettautua vasta 18 vuotta täytettyään. Nuorten äänestysprosentti seurakuntavaaleissa on matala. Nuorista, 16-17-vuotiaista äänesti vuonna 2018 vain 8,4%. Evankelis-luterilaisessa kirkossa on toiminnassa nuorille aikuisille suunnattu NAVI-ryhmä, jota koordinoi Nuori kirkko Ry. NAVI koordinoi alle 30-vuotiaiden kirkollisvaikuttajien ja -valtuutettujen verkostoja ja kouluttaa heitä yhdessä Agricola-opintokeskuksen kanssa. Näiden lisäksi NAVI:n tehtäviin kuuluu kannan ottaminen kirkolliseen päätöksentekoon ja nuoren näkökulmasta toimiminen kirkon työryhmissä. (Suomen nuorisotalon kattojärjestö Allianssi ry 2021.)

Nuorten tulevaisuusseminaari - Kirkko2025 ja Ungdomens kyrkodagar ovat tärkeitä kanavia nuorten vaikuttamiselle. Näihin seminaareihin kutsutaan osallistujia kaikista seurakunnista ja lisäksi nuoria kristillistä nuorisotyötä tekevistä järjestöistä. Seminaareissa keskustellaan nuorten esiin nostamista asioista ja kirkon tulevaisuudesta. Seminaarit tuovat nuoret yhteen piispan ja kirkolliskokousedustajien kanssa. (Suomen nuorisoalan kattojärjestö Allianssi ry 2021.)

3.2 Mänttä-Vilppulan kaupunki

Mänttä-Vilppulan kaupungin väkiluku vuonna 2020 oli 9673 (Väestö ja työllisyys Mänttä-Vilppulassa 2015-2020). Mänttä-Vilppulassa on yli 65-vuotta täyttäneitä asukkaita 35,69 % koko väestöstä koko maan keskiarvon ollessa 22,70 %. (Kuntaliitto.)

Mänttä-Vilppulassa oli vuonna 2021 äänioikeutettuja 8275 henkilöä, joista vuoden 2021 Kuntavaaleissa kävi äänestämässä 53,4% (Paronen 2021). Ylen Kuntavaalien tulospalvelun mukaan vuonna 2021 valittiin Mänttä-Vilppulan kaupunginvaltuustoon Sosiaalidemokraateilta yhdeksän edustajaa SDP:n ollessa samalla isoin valtuustopuolue. Seuraavaksi suurin puolue oli Keskusta seitsemällä edustajallaan. Perussuomalaisille jaettiin kuusi valtuustopaikkaa, Kokoomukselle neljä ja Vasemmistoliitolle ja Vihreille kaksi paikkaa kummallekin. Kristillisdemokraatit jäivät ilman paikkaa tässä valtuustossa. Miesten osuus valituista on 58% ja naisia 42%. Iältään alle 25 vuotiaita valtuutettuja on vain yksi, 25-34 -vuotiaita on neljä, 35-49-vuotiaita 10, 50-64-vuotiaita kahdeksan ja yli 65-vuotiaita myös kahdeksan. Tämän tilaston valossa voidaan nuorten (alle 29-vuotiaat) osuuden katsoa jääneen hyvin vaatimattomaksi. (Yle 2021.)

Hallintosääntö määrittelee Mänttä-Vilppulan lautakuntien määrän, niiden tehtäväalueet ja esittelijät. Kaupunginhallituksen valitsemana jäsenet ja heidän varajäsenensä toimivat lautakunnissa neljän vuoden ajan. Sivistyslautakunnassa, peruspalvelulautakunnassa, kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnassa sekä teknisessä lautakunnassa on lisäksi mukana kaupunginhallituksen edustaja, ilman äänivaltaa. Nuorisovaltuuston edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus. Kokousten esityslistat ja pöytäkirjat ovat salassapidettävät asiat poislukien julkisia. (Mänttä-Vilppulan kaupunki; Lillukkamäki 2021.)

3.3 Nuorisovaltuusto Mänttä-Vilppulassa

Nuorisopalvelut kuuluvat kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan alaisuuteen. Nuorisovaltuusto on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton nuorten vaikuttajaryhmä, jonka tavoitteena on saada nuoret kiinnostumaan yhteisten asioiden hoitamisesta ja saada nuorten ääni kuulluksi päätöksenteossa. Nuorten viihtyvyys kaupungissa koetaan myös tärkeänä kehitystehtävänä. Vuoden 2022 alussa Mänttä-Vilppulan kaupungin nuorisovaltuustossa oli 6 jäsentä ja valtuusto koostuu 13-20-vuotiaista paikkakuntalaisista nuorista. Yläkoulun jälkeen valtuustoon liittyvien ja jäävien määrä on pieni. Lukioikäisten määrän nousu valtuustossa olisi tärkeä saavuttaa laajemman näkemyksen saavuttamiseksi. Nuorisovaltuuston toimikausi Mänttä-Vilppulassa on kaksi vuotta. (Mänttä-Vilppulan kaupunki; Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuusto 2021.)

Kuntalaki (410/2015 § 26) velvoittaa kaupunginhallituksen asettamaan nuorisovaltuuston nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi. Laki velvoittaa myös huolehtimaan tarvittavista toimintaedellytyksistä. Nuorille on annettava mahdollisuus vaikuttaa eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja toteutukseen sekä seurantaan asioissa, joissa katsotaan olevan merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin ja elinympäristöön. Etenkin lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen on otettava nuorisovaltuusto mukaan (Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus 2021).

Nuorisovaltuustojen ohjaaja mahdollistaa nuorisovaltuuston toimintaa ammattitaidollaan. Nuorisovaltuustoselvityksen mukaan nuorisovaltuuston ohjaamisesta vastaavien henkilöiden panostus nuorisovaltuustoon oli keskimäärin vain 10 % heidän kokonaistyöajastaan (Laurila 2021, 8). Mänttä-Vilppulassa nuorisovaltuustoa ohjaa nuorisopalvelupäällikkö muiden työtehtäviensä ohella. Nuorisovaltuuston kokouksiin on osallistumisoikeus myös muilla kaupungin nuoriso-ohjaajilla. (Mänttä-Vilppulan kaupungin nuorisovaltuuston toimintasääntö 2021.)

Muodolliset vaikuttamistoimet, jotka kaupungin hallintosääntö mahdollistaa, ovat aloitteet, lausunnot, lautakunnat, kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus. Mänttä-Vilppulassa on nuorisovaltuustolle annettu suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustolle ja lisäksi mahdollisuus tuoda esiin nuorisovaltuuston omat asiat omassa käsittelypykälässä kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan kokouksissa. (Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus 2021.) Hallintosäännön mukaan nuorisovaltuuston edustajalla on lautakunnan kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus niiden asioiden käsittelyn aikana, kun käsiteltäviin asiakirjoihin ei sisälly salassapidettäviä tietoja (Mänttä-Vilppulan kaupungin hallintosääntö 2021 138§).

Toimintakertomukset Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston kausista ovat tiivistettynä muutamaan virkkeeseen tai niitä ei ollut saatavilla, koska sellaisia ei ole tehty. Kokouksissa on käsitelty lähinnä uusien jäsenten nimeämisiä, eroamisia ja hallintokuntaedustajien nimeämisiä (Lillukkamäki 2021). Nuorisopolitiikka kuuluu kunnan tehtäviin ja kunnan tulee paikalliset olosuhteet huomioon ottaen luoda edellytyksiä toiminnalle. Nuorille tarjotaan tiloja, mutta kuntien vastuulle kuuluu myös järjestää nuorille suunnattuja palveluita ja tukea nuorten kansalaistoimintaa. (Kaupunginhallitus 2021.)

4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄT

Tutkimuksellisessa opinnäytetyössä olo tarkoitus selvittää Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston toimintaedellytyksiä ja edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia sekä nuorten osallisuuden toteutumista Mänttä-Vilppulan kaupungissa. Opinnäytetyössä kerättiin aineistoa nuorisovaltuuston edustajilta heidän omasta kokemuserustastansa koskien osallisuutta nuorisovaltuuston jäsenenä. Lisäksi kartoitettiin nuorisovaltuuston nykytilaa keräämällä tietoa myös muilta nuorisovaltuustotoimintaan kuulumattomilta nuorilta.

Opinnäytetyön taustana käytettiin kysymyksiä siitä, miten Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston jäsenet pääsisivät osallistumaan paremmin kunnalliseen päätöksentekoon ja miten osallisuutta nuorisovaltuuston sisällä voitaisiin lisätä siten, että kaikkien ääni pääsisi kuuluviin?

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusaineiston kerääminen aloitettiin jo varhaisessa vaiheessa ennen varsinaisen opinnäytetyöaiheen valintaa työtehtäviini kuuluessa tuolloin nuorisovaltuustotoiminnasta vastaavana aikuisena toimiminen. Ajatuksena oli tuolloin liittää opinnäytetyön tekeminen vaikuttajaryhmien kehittämiseen omalla kotiseudullani. Opinnäytetyön aihe täsmentyi ryhmään tutustumisen myötä ja pohjautuu nuorisovaltuuston jäsenten kokemaan tarpeeseen kehittää toimintaa innostavammaksi.

5.1 Opinnäytetyölle asetetut tavoitteet ja raja

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada selville, miten Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuusto toimii, mitkä ovat nuorisovaltuuston toimintaedellytykset ja kuinka nuorten kuuleminen on toteutettu. Tavoitteena oli myös pohtia nuorten näkökulmasta osallisuuden kokemuksia ja yhteyksiä vaikuttamiseen osana ryhmää. Opinnäytetyössä rajattiin nuorisovaltuuston toiminnan selvittämistä osallisuuden kannalta merkittävimpiin tekijöihin. Kaupungin kouluissa tapahtuva oppilaskuntavaikuttaminen rajattiin opinnäytetyön ulkopuolelle.

Myös seurakunnan oman vaikuttajaryhmän tilannetta seudulla selvitettiin opinnäytetyössä, sillä kirkkoliskokouksessa on päätetty vaatia seurakuntaa perustamaan vaikuttajaryhmiä nuorille. Kaupunki ja seurakunta tekevät tiivistä yhteistyötä seudulla, joten koen asian liittyvän oleellisesti myös nuorisovaltuustonselvitykseen. Tulevaisuudessa nuorten vähentyessä verkostoituminen muiden nuorisotahojen kanssa lienee hyödyllistä ja välttämätöntäkin.

5.2 Suunnittelu ja havainnointi

Kyselyiden rakentamisen avuksi on käytetty menetelmänä havainnointia. Nuorisovaltuuston toimintaa havainnoitiin etäältä vastaavista taustoista käsin. Taustatietoa täydennettiin kasvokkaisilla keskusteluilla nuorisovaltuuston jäsenten kanssa sekä vierailemalla nuorisovaltuuston kokouksessa ja pohjustettu paneelikeskustelun yhteydessä kesän ja syksyn aikana vuonna 2021. Kokonaiskuvan saamisen

vuoksi päädyttiin toteuttamaan kaksi erillistä kyselyä. Toinen kysely kohdistettiin nuorisovaltuuston ulkopuolisille nuorille ja toinen nuorisovaltuuston jäsenille.

5.3 Vaikuta-teemapäivän kysely

Ensimmäinen kysely (KUVIO 1) toteutettiin osana Mänttä-Vilppulan nuorisopalveluiden koordinoimaa Vaikuta-teemapäivää Mäntän yläkoululla koulupäivän aikana 14.10.2021. Tapahtuma toteutettiin nuorten kanssa toimivien järjestöjen ja koulujen kanssa yhteistyönä. Nuorisovaltuuston toimintapisteelle osallistujat saapuivat ryhmittäin. Kiertäminen pisteillä tapahtui Seppo.io-sovelluksen avulla. Nuorisovaltuuston pisteellä nuorilla oli mahdollisuus kokeilla Speden Speleistä tuttua nopeuspeliä, minkä tarkoituksena oli houkuttaa nuoret pisteelle ja saada heidät osallistumaan kyselyyn sekä tuntemaan olonsa rennoiksi ja vastaanottavaisiksi. Vastaus annettiin ryhmäpohdinnan jälkeen nimettömästi Mentimeterin-sovelluksen avulla. Aikaa jäi myös täydentäville kysymyksille. Oppilaat kiertelivät omissa, itsevalitsemisissaan pienryhmissä koulun tiloissa ja lähimaastossa eri toimijoiden toteuttamia pisteitä. Vastausten jälkeen nuorisovaltuuston edustajat kertoivat valtuuston toiminnasta ja omista tehtävistään lyhyesti.

Väittämiä kyselyssä oli viisi. Pieni tehtävämäärä valikoitui tilanteen hektisyyden vuoksi, sillä aikaa pisteillä toimimiseen oli rajattu. Viisi väittämää vaikutti maltilliselta määrältä vastata laadukkaasti asiaan keskittyen. Aikaa kierrellä oli varattu hyvin vähän suhteessa pisteiden määrään. Suurin osa oppilaista pääsi kuitenkin osallistumaan kyselyyn. Sijainti nuorisovaltuuston pisteelle oli otollinen sen sijaiten keskellä koulua.

5.4 Kysely Mänttä-Vilppulan kaupungin nuorisovaltuustolle

Toinen kysely lähetettiin kaikille Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston jäsenille, joita kyselyajankohdaksi (9.11.-13.11.-2021) oli seitsemän. Verkkokysely lähetettiin nuorisovaltuuston WhatsApp-ryhmään linkkinä ja siihen vastasivat kaikki viisi nuorisovaltuuston aktiivista jäsentä. Kaksi vastaamattomaa jäsentä olivat olleet toiminnasta pois toiselle paikkakunnalle siirtymisen vuoksi, mutta eroanomuksia ei ollut kuitenkaan vielä kyselyajankohtaan mennessä saapunut, joten heidät on huomioitu myöhemmin myös tuloksissa.

Kyselyssä (LIITE 2) osallistujilta kysyttiin 23 kysymystä, joista taustakysymyksiä oli 6 kappaletta (kysymykset 1-6). Kyselyssä annettiin mahdollisuus pidempään vastaukseen ja lisätietojen kysymiseen sähköpostitse.

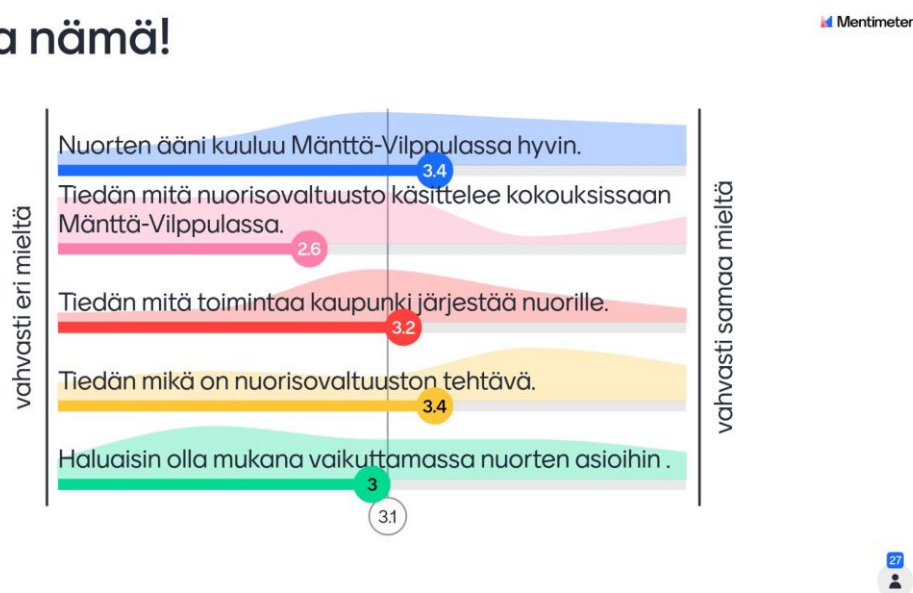
6 TYÖN TULOKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää ajantasaisesti Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston asemaa, toimintaedellytyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tarkoituksena oli myös selvittää kyselyissä ilmenneitä osallisuuden haasteita ja etsiä niihin ratkaisuja. Selvitys toimii apuna ja kehitystyökaluna nuorisovaltuuston toimintaa ja strategiaa suunnitellessa. Selvitys toteutettiin kaksiosaisena kyselytutkimuksena Mentimeter- ja Google Forms-alustoilla.

6.1 Vaikuta-teemapäivän kysely

Vastaajia kyselyssä oli 27 ryhmää, joissa kussakin 2-5 henkilöä. Vastaajissa oli oppilaita yhdeksäsluokkalaisista lukioikäisiin Mänttä-Vilppulan alueelta. Osa oppilasryhmistä ei ehtinyt käydä nuorisovaltuuston pisteellä, mikä laski vastausprosenttia. Tarkkaa lukua ei nuorisoryhmistä mitattu, mutta vastaajien kokonaismäärä oli merkittävä. Väittämät oli muotoiltu asteikkokysymyksiksi, joista oppilasryhmät saivat valita asteikolla 1-5, kuinka vahvasti eri mieltä (1) ja kuinka vahvasti samaa mieltä (5) he kustakin asiasta olivat (KUVIO 1).

Skaalaa nämä!

KUVIO 1. Mentimeter-vastaukset

Ensimmäisenä selvitettiin, kuinka hyvin nuorten ääni kuuluu Mänttä-Vilppulassa. Asteikolla 1-5 tulos keskiarvolla mitattuna oli 3,4. Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Väitteessä kaksi selvitettiin tietävätkö nuoret, mitä asioita nuorisovaltuuston kokouksissa käsitellään. Asteikolla 1-5 tulos keskiarvolla mitattuna oli 2,6. Nuorisovaltuuston pöytäkirjat eivät ole olleet saatavilla kaupungin hallinto- ja päätöksentekosivustolla, eikä päätöksiä ole julkaistu missään. Tapahtuman loppuvaiheilla nuorisovaltuuston pisteellä vierailivat myös kaupungin virkamiehet, joiden kanssa käytiin asiakirjojen toimittamisesta julkiseen tietoon keskustelua. Hallintojohtaja oli samaa mieltä asiasta, että nuorisovaltuuston kokousten pöytäkirjat on laitettava esille. Tähän onkin tullut tapaamisen jälkeen muutos ja ne ovat löydettävissä hallinnon alta kaupungin verkkosivuilta (Mänttä-Vilppulan kaupunki).

Nuorisovaltuuston kokousasioista ja päätöksistä laajasti tiedottaminen on tärkeää monestakin syystä. Miten uusia nuoria saadaan liittymään nuorisovaltuustoon, jos sen toiminta on näkymätöntä? Pelkkä kokouksiin osallistuminen ei motivoi nuoria liittymään vaikuttamisverkostoon, vaan näkisin konkreettisten toimien muuallakin kuin virallisissa toimitelmissä tärkeäksi.

Toisaalta miten aikuiset päättäjät ja virkamiehet voivat ottaa nuoria vakavasti huomioon määrärahoja jaettaessa, jos he eivät näy tai kuulu missään? Asia voidaan nähdä vakavana, koska nuoret jäävät helposti unohdetuiksi muiden näkyvillä olevien asioiden takana. Nuorisotyö ja nuorten vaikuttaminen pitää saada näkyväksi ja lähemmäksi muitakin ihmisryhmiä. Iso riski voidaan nähdä myös siinä, että päättäjät ja virkamiehet ajattelevat nuorisovaltuuston muka-vaikuttamiselimenä, eivätkä asenteet nuorten kuulemiseen ja mielipiteiden kysymiseen muutu.

Kolmannen väittämän avulla selvitettiin tietävätkö nuoret kaupungin nuorille tarjoamista toiminnoista. Asteikolla 1-5 tulos keskiarvolla mitattuna oli 3,2. Suurin osa vastauksista asettautui mittariston puoleen väliin tai sen paremmalle puolelle, viitaten kaupungin nuorisopalveluiden järjestämien toimintojen olevan kohtuullisen hyvin nuorten tiedossa. Palautetta tuli nuorilta siitä, että tietävät mitä on tarjolla, mutta toimintaa on todella vähän. Tähän toivottiin selvää nousua yleisesti. Lisäkysymyksiä esittäessäni en saanut yhtään vastausta siihen, muistavatko nuoret yhtään tapahtumaa, missä nuorisovaltuusto olisi ollut mukana järjestämässä. Tapahtumia nuorille ei alueella juurikaan ole, joten osallistuminen nuorille suunnattuun toimintaan koetaan vaikeana.

Neljännän väittämän avulla selvitettiin tietävätkö nuoret nuorisovaltuuston tehtäviä. Asteikolla 1-5 tulos keskiarvolla mitattuna oli 3,4. Suurin osa vastauksista hajaantui 3,5-5 välille, mikä viittaa vahvasti siihen, että enemmistö on täysin tietämätön nuorisovaltuuston toiminnasta.

Ei hajuakaan.

Viimeisessä kohdassa selvitettiin nuorten halukkuutta olla mukana vaikuttamassa nuorten asioihin. As-teikolla 1-5 tulos keskiarvolla mitattuna oli 3,0. Nuorisovaltuustosta on tarkoitus saada mahdollisimman monipuolinen, jotta se edustaisi laajaa otantaa nuoria. Sitä ei voida nähdä kenenkään etuna, että nuorisovaltuustossa toimivat pelkästään saman kaveripiirin samalla tavalla ajattelevat kaverukset. Nuorisovaltuuston ohjaajan tehtäviin kuuluu opettaa nuoria toimimaan myös eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa yhteisen päämäärän tavoittamiseksi.

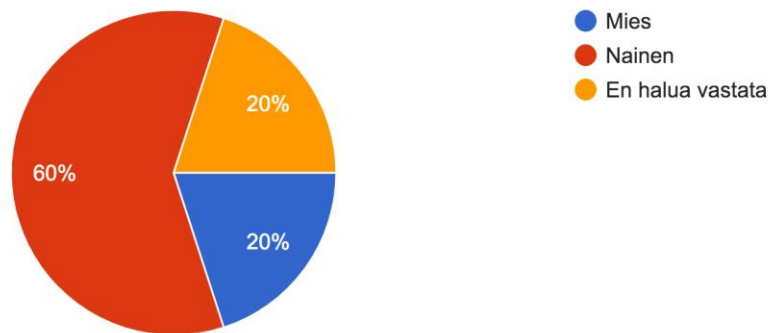
Halutaan vaikuttaa joo, mutta ei jakseta istua pelkästään.

6.2 Nuorisovaltuuston kysely

Kyselyn (LIITE 1) kuusi ensimmäistä kysymystä koskivat vastaajien taustoja, joissa selvitettiin vastaajien sukupuoli, kokemus, asuinpaikka ja koulutustausta. Kyselyyn vastasi viisi nuorisovaltuuston jäsentä seitsemästä. Vastausprosentti on kahdesta puuttuvasta vastauksesta huolimatta korkea 71,43 %, mikä tukee tutkimuksen luotettavuutta. Kyselyyn vastasi yksi 13-vuotias, kaksi 14-vuotiasta, yksi 15-vuotias ja yksi 16-vuotias nuorisovaltuuston jäsen.

Vastaajista yksi ilmoitti asuinpaikakseen Kolhon, kolme Mäntän ja yksi ei muistanut postinumeroaan. Sukupuolekseen kolme ilmoitti naisen, yksi miehen ja yksi ei halunnut vastata kysymykseen (KUVIO 2). Kysyttäessä opiskelupaikasta jouduin jättämään vastaukset huomioimatta niiden epäselvyyden vuoksi. Vain yksi vastaajista kertoi työskentelevänsä opintojen ohella osa-aikatyössä. Tämä on ymmärrettävää nuorisovaltuuston jäsenten ollessa varsin nuoria.

Sukupuolesi?
5 responses

KUVIO 2. Nuorisovaltuuston sukupuolijakauma

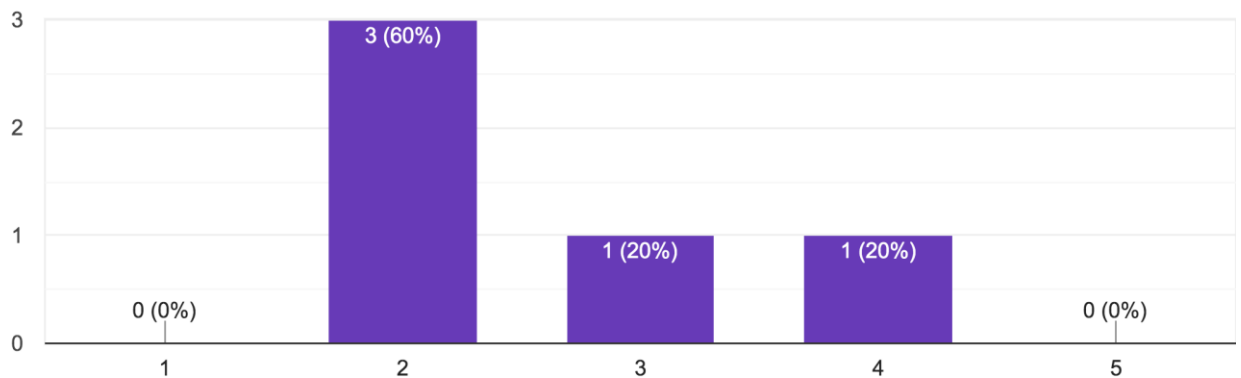
Seuraavaksi selvitettiin vastaajien toimintavuotia nuorisovaltuustossa sekä syitä hakeutua vaikuttamisryhmään. Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Kolme vastaajista oli aloittanut nuorisovaltuustossa vuonna 2020 ja kaksi vastaajista oli ollut jäsenenä vasta 6 kk tai vähemmän. Kaikki vastaajat ilmoittivat olevansa nuorisovaltuuston jäsenenä tällä kuluvalle kaudella. Nuorten syyt liittyä nuorisovaltuustoon olivat verrattain samanlaiset. Kaikkia yhdisti haku tietää enemmän nuorten vaikuttamisesta, päästä vaikuttamaan ja tietää, miten nuoria kuunnellaan Mänttä-Vilppulassa.

Äiti käski.

*Minua kiinnosti yhteiskunnallinen päätöksenteko
ja halusin päästä vaikuttamaan.*

Kysymyksessä 8 (KUVIO 3) kysyttiin nuorisovaltuutettujen näkemyksiä väittämästä, että kaupunki kerää nuorten mielipiteitä nuorisovaltuuston ulkopuolelta hyvin (asteikolla 1-5. 1= täysin eri mieltä ja 5= täysin samaa mieltä). Vastaajista suurin osa (kolme) oli sitä mieltä, että kaupunki ei kerää nuorten mielipiteitä kovinkaan hyvin. Yksi vastaajista koki kaupungin onnistuneen hyvin ja yksi ei osannut valita kantaansa. Kaupungin kaikissa kouluissa toimii oppilaskunnanhallitus, joka edistää koulujen sisäistä osallisuutta, mutta viestinsiirron nuorisovaltuuston kanssa näkisin seuraavana etappina kohti toimivampaa kokonaisuutta ja laajempaa vaikuttamistapaa.

Nuorisovaltuuston lisäksi kaupunki kerää nuorten mielipiteitä mielestäni hyvin.
5 responses

KUVIO 3. Mielipiteiden kerääminen nuorisovaltuuston ulkopuolelta

Kysymyksessä nuorisovaltuuston budjetista ja budjetin käsittelystä nuorisovaltuuston kokouksissa selvitettiin, miten nuorisovaltuuston jäsenet osallistuvat budjetin käsittelyyn ja mihin asioihin he itse voivat vaikuttaa rahaa käytettäessä. Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Kaksi vastaajista vastasi nuorisopalvelupäällikön vastaavan nuorisovaltuuston raha-asioista. Yksi vastaaja koki, että nuorisovaltuuston jäsenet voivat vaikuttaa silloin, kun järjestetään nuorille tapahtumia. Vastaukset vaihtelivat paljon ja kyseessä voidaan ajatella näkyvän kokeneempien nuorisovaltuutettujen pidempiaikaiset kokemukset. Budjettiasioita ei välttämättä ole ehditty uusien nuorisovaltuutettujen kanssa käydä läpi. Käytettävissä oleva budjetti ja sen arviointi, seuraaminen ja kokouksissa käsittely kuuluvat nuorisovaltuuston toimintaan ja opastaminen sekä perehdytys nuorisovaltuuston ohjaajan tehtäviin.

Mänttä-Vilppulan nuoriovaltuusto on toiminut vuodesta 2011 alkaen ja sille on budjetoitu vuosittain 3200 euron osuus kaupungin budjetista (Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus 2021). Mänttä-Vilppulan kaupungin hallintosäännöstä voidaan todeta nuorisovaltuuston edustajien kokouspalkkioiden olevan nuorisovaltuuston omissa ja lautakuntien kokouksissa huomattavasti pienemmät kuin muilla luottamushenkilöillä (vrt. 70€ jäsen/ 30€ nuorisovaltuuston edustaja). Hallintosäännön § 161 todetaan, että matkakorvaukset maksetaan niistä kokouksista, joissa nuorisovaltuuston jäsen on nimettynä edustajana. Nuva ry. suosittelee nuorisovaltuustojen kokouksista maksettujen kokouspalkkioiden olevan tasarvoisia vaikuttajaelinten välillä ja myös sitä, että kokouspalkkiot maksettaisiin muualta, kuin kokousbudjetista (Laurila 2021, 9).

Kokouksessa asiat otetaan esille. Jäsenet voivat vaikuttaa nuorten puolesta tehtäviin hankintoihin ja menoihin.

Eivät osallistu kaupungissamme juuri mihinkään.

Kyselyssä kysyttiin, mitä onnistumisen kokemuksia nuorisovaltuuston toiminnassa on koettu. Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Vastaukset olivat verrattain pitkiä. Onnistumisen kokemukset ovat nuorille tärkeitä ja ne innostavat jatkamaan toimintaa aktiivisesti myös jatkossa. Onnistumisen kokemuksia oli saatu jäsenmäärän lisääntymisestä, tapahtumien onnistumisesta, Vaikuta-teemapäivän järjestämisestä sekä yhdessä suunniteltujen asioiden onnistuneista toteutuksista. Yksi jäsen nosti esiin puhe- ja läsnäolo-oikeuden saamisen kaupunginvaltuustoon nuorisovaltuustolle. Tämä onkin hieno etappi, josta hyvä jatkaa kehitystä tuleviin vuosiin.

Kysymyksessä 11 selvitettiin, minkälaisia haasteita nuorisovaltuusto on kohdannut. Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Kaksi vastaajista nosti esiin pienen kaupungin tuomat haasteet. Kaksi vastasi haasteiksi kunnan huonon rahatilanteen ja hankinta- ja rekrytointikiellon. Kahdessa vastauksessa haasteena mainittiin nuorisovaltuuston esilletulo ja toiminnan näkyminen.

Kysymyksessä 12 palattiin ensimmäisessä kyselyssä selvinneeseen viestinnän puutteeseen ja nuorisovaltuustotoiminnan näkymättömyyteen. Kysyttiin, miten nuorisovaltuusto viestii toiminnastaan nuorisovaltuuston ulkopuolisille nuorille ja muille kaupungin asukkaille. Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Kaikki vastaajat mainitsivat vaikutuskanavaksi Instagramin, johon nuorisovaltuusto sai lisättyä oman tilin Vaikuta-teemapäivän yhteydessä. Nuorisovaltuuston ilmoituksia löytyy lisäksi koulujen seiniltä.

Instagram on tehty ja kaupungin nettisivuilla kai jotain.

Kysymys 13 toimi jatkokysymyksessä edelliseen. Kysyttiin, miten nuorisovaltuusto viestii toiminnastaan kaupungille. Kysymykseen sai vastata kirjoittamalla vapaasti. Yksi vastasi, ettei tiedä. Kaksi vastaajista ilmoitti nuorisopalvelupäällikön hoitavan kaupungille viestinnän yhdessä nuorisovaltuuston puheenjohtajan kanssa. Kaksi vastaajista nosti esiin nuorisovaltuuston mahdollisuuden tuoda ideoita pöytään lautakunnissa ja yksi lautakuntien ottavan asiat esille kokouksissaan.

Seuraavissa kysymyksissä selvitettiin nuorisovaltuuston yhteistyökumppaneita. Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Yhteistyökumppaneina mainittiin seurakunta ja nuorisopalvelut, Mom-työryhmä (Mää oon Mänttämä -tapahtuma) ja muutamat paikalliset aktiivit. Yksi ei osannut mainita yhteistyökumppaneita. Vaikuta-teemapäivä, MOM-paneeli ja discon järjestäminen mainittiin tuoreina yhteistyönä tuotettuina tapahtumina, joissa nuorisovaltuusto on ollut mukana toteuttajana.

Järjestetään tapahtumia nuorille, erilaisia teemapäiviä, kokouksia palaverreja tms.

Kokoontumisvälejä selvitettiin kysymällä, kuinka usein nuorisovaltuusto kokoontuu. Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Neljä vastasi, että nuorisovaltuusto kokoontuu harvakseltaan, kerran 1-2 kuukaudessa ja yksi vastaajista arveli kokoontumisia olevan vähintään neljä kertaa vuodessa. Nuorille olisi tärkeä saada lisää säännöllisiä tapaamisia, niin virallisia kokouksia kuin epävirallisia suunnittelutapaamisia ja ryhmäyttäviä yhdessäolohetkiä osallisuuden edistämiseksi.

Seuraavissa kysymyksissä selvitettiin kaupungilta tulleiden lausuntopyyntöjen määrää ja ajankohtaa. Kuinka usein asioiden valmisteluvaiheessa nuorisovaltuusto saa lausuntopyynnön kaupungilta? (KUVIO 4.) Kysymys oli monivalintakysymys, joihin oli annettu avuksi valmiita vaihtoehtoja. Kaksi vastaajista oli sitä mieltä, että nuorisovaltuusto saa lausuntopyynnön kaupungilta aina, kun nuorten asioita on käsittelyssä. Yksi vastasi kerran vuodessa, yksi vastaaja vastasi ei koskaan ja yksi vastaaja vastasi, ettei osaa sanoa. Hajonta vastauksissa oli voimakasta, mihin voidaan nähdä vaikuttaneen nuorisovaltuuston jäsenten vaihtuvuus.

Kuinka usein asioiden valmisteluvaiheessa nuorisovaltuusto saa lausuntopyynnön kaupungilta?

5 responses

KUVIO 4. Lausuntopyyntöjen määrä

Nuorisovaltuuston osallistaminen päätöksentekoon voi tapahtua myös lausuntoja pyytämällä. Tämä tapa on konkreettinen toimi ottaa mukaan nuorisovaltuusto päätöksentekoon. Nuorisovaltuustonselvi-tyksen mukaan lautakuntiin osallistumiseen valmistaudutaan nuorisovaltuustoissa vaihtelevasti tai joskus jopa ei ollenkaan. Nuva ry. suosittelee nimettyä kummivaltuutettua olemaan nuorisovaltuuston tu-kenä ja opastajana ohjaajan lisäksi. Kummivaltuutettu voi auttaa käymällä läpi esityslistan asioita etu-käteen pohtimalla, miten ne liittyvät nuoriin, sanoittamalla sisältöjä ja tukemaan puheenvuorojen muo-dostamisessa lautakunnan kokouksia varten. Nuorisovaltuustoista 68%:lla kummitoiminta ei ole käy-tössä, mutta kokisin tämän edistämisen nostavan nuorisovaltuutettujen ymmärrystä lautakunnissa käsi-teltävistä asioista, mikä taas nostaisi osallisuuden kokemusta uudelle tasolle. (Laurila 2021, 10-13.)

Kummivaltuutettujen ottaminen mukaan nuorisovaltuuston toimintaan madaltaisi kynnyksiä yhteyden-ottoon, lisätietojen kysymiseen ja molemminpuoliseen dialogiin sukupolvien välillä. On tärkeää kum-mivaltuutetun tiedostaa oma osallisuutensa ja vaikutusvaltansa toimiessaan kummivaltuutettuna ja muistaa jättää omat henkilökohtaiset mielipiteensä sivuun toiminnasta. Kummivaltuutetun tärkein teh-tävä on toimia perehdyttäjänä kunnallishallinnon pelisääntöihin ja toimintatapoihin. Kummivaltuutetun merkittävytydestä nuorisopalvelupäällikkö on keskustelussamme ollut samaa mieltä ja ideaa on nos-tettu esiin valtuutettujen puolelta aikaisemmin ensimmäisen nuorisovaltuuston aikana. Asia ei ole edennyt tämän pidemmälle valtuutettujen toimesta. Tässä yksi esimerkki kadonneista hyvistä ajatuk-sista, jotka eivät syystä tai toisesta etene lautakuntaan asti. (Lillukkamäki 2021.)

Seuraavassa kysymyksessä kysyttiin, missä asioissa kaupunki on kysynyt nuorisovaltuuston näke-mystä jostakin valmistelussa olevasta asiasta? (Näkemyksen tai lausunnon ajankohta ei ole tiedossa, joten se osa kysymyksestä jätetään huomioimatta.) Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla. Kaksi vastaajista kertoi kaupungin kysyneen nuorisovaltuustolta toiveita uuden skeittiparkin ja pump track -radan suhteen. Kaupunki on pyytänyt nuorilta näkemyksiä myös uuden nuorisotilan tarpeesta.

*Lautakunnan kokouksissa on usein ollut erillinen pykälä
nuorisovaltuuston asioille.*

Ei pahemmin oo kyselty.

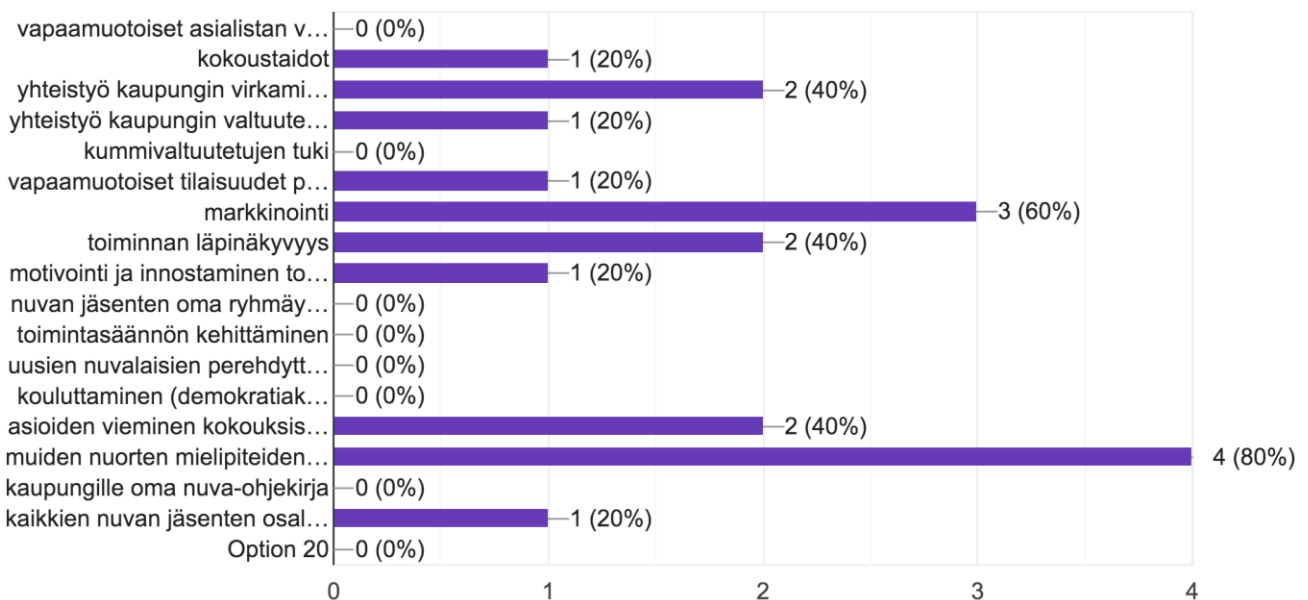
Seuraavaksi kysyttiin, mitä tapahtumia nuorisovaltuusto on järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä kaupungissa. Vastaukseksi saatiin yksimielinen vastaus: Vaikuta-teemapäivä. Yksi vastaaja lisäsi vielä

muut nuorille tarkoitetut tapahtumat. Voidaan todeta, että yhteisen tapahtuman järjestäminen on ollut nuorille merkittävä kokemus ja yhdistänyt nuorisovaltuustoa ja luonut me-henkeä.

Kohdassa 19 Nuorisovaltuuston jäsenet saivat valita nuorisovaltuustonsa (3-5) tärkeintä kehityskohdetta. Vaihtoehdot oli valmiiksi esitetty ja loppuun oli jätetty mahdollisuus lisätä listan ulkopuolelta noussut kehityskohde. Uusia kehityskohteita ei nuorilta tullut. Yhteensä 80 % vastanneista valitsi suurimmaksi kehityskohteeksi Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston toiminnassa muiden nuorten mielipiteiden kuulemisen. (KUVIO 5). Toiseksi eniten (60 % vastanneista) kehitystä nuorisovaltuuston mielestä kaipaa markkinointi. Yhteensä 40 % vastanneista vastasi yhteistyön kaupungin virkamiesten kanssa, asioiden viemisen kokouksista eteenpäin ja toiminnan näkyvyyden seuraavaksi tärkeimpinä kehityskohteina. Huomiota saivat myös kokoustaidot (1 ääni), yhteistyö kaupungin valtuutettujen kanssa, vapaamuotoiset tilaisuudet päättäjien ja nuorisovaltuuston välille, motivointi ja innostaminen sekä kaikkien nuorisovaltuuston jäsenten osallistuminen ja kuuleminen.

Valitse kolme-viisi (3-5) kehityskohdetta nuorisovaltuustollenne.

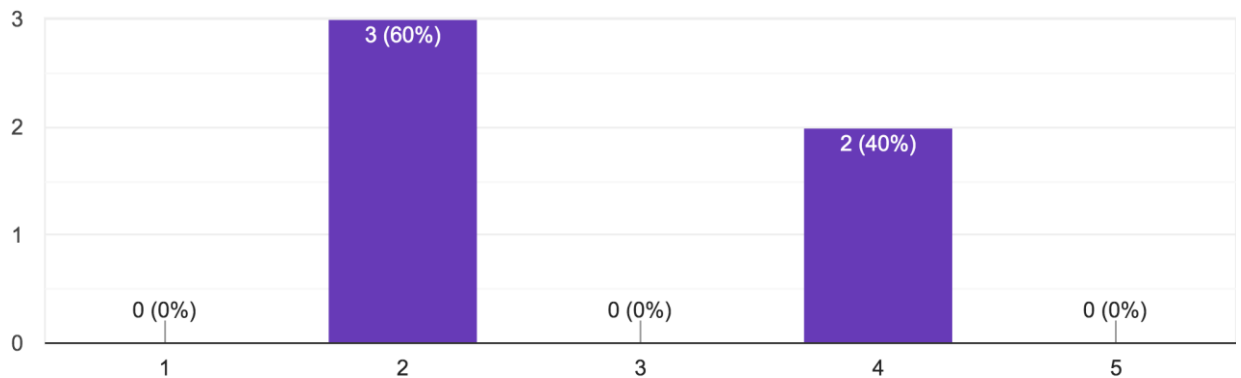
5 responses

KUVIO 5. Nuorisovaltuuston suurimmat kehityskohteet

Seuraavassa kysymyksessä selvitettiin nuorisovaltuuston jäsenten kokemuksia siitä, kuinka tasaisesti he arvioisivat oman nuorisovaltuustonsa jäsenten osallistumisesta yhteiseen keskusteluun kokouksissa. Kysymykseen sai vastata asteikolla 1-5. (1=erittäin epätasaisesti / 5= erittäin tasaisesti). Kaikkiaan 60 % vastanneista koki osallistumisen olevan epätasaista ja 40 % tasaista. (KUVIO 6).

Miten koet nuorisovaltuuston jäsenten osallistuvan yhteiseen keskusteluun ryhmässä?
5 responses

KUVIO 6. Yhteiseen keskusteluun osallistuminen

Viimeisessä kysymyksessä pyydettiin nuorisovaltuuston jäseniä pohtimaan näkemyksiään ohjaavan aikuisen merkityksestä nuorisovaltuuston toiminnassa. Kysymykseen oli annettu apukysymyksiksi seuraavia: Miksi ohjaajaa tarvitaan? Miten ohjaaja motivoi / ohjaa kunnallishallinnon asioissa? Mitkä asiat ovat hyvin ja mitä toivoisit kehitettävän tulevaisuudessa? Kysymykseen sai vastata vapaasti kirjoittamalla.

Ohjaaja toimii kumppanina nuorisovaltuustolle.

Saa näkökulmia ja tietoa asioista.

Ohjaaja käyttäytyy samanlailla kuin nuvalainen, mutta korjaa ja ehdottaa parannuksia virhekohtiin.

Ohjaaja on mahtava!

Ei me osata ennestään ilman Lilliä (Ari Lillukkamäki)

Varsinaisten kysymysten ulkopuolelta vielä lopuksi jätettiin vapaalle sanalle tilaa. Nuorisovaltuuston jäsenet ilmaisivat kiitoksensa opinnäytetyön tekemisestä heitä koskevasta aiheesta, mutta myös huolensa nuorisovaltuuston tilasta.

Oma nuorisovaltuustomme kaipaa vielä kaupungin osalta työtä.

7 POHDINTA JA ARVIOINTI

Nuorisotyötä ja nuorten vaikuttamista ohjaavaa työtä tulee tehdä aina nuorien lähtökohdista käsin. Nuorisovaltuuston olisi tärkeä hakeutua yhteistyöhön niiden Mänttä-Vilppulan kaupungin päättäjien ja virkamiesten kanssa, jotka ovat innostuneita edistämään nuorten asioita, nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia kaupungissa. Nuorisovaltuuston toiminnan voitaisiin nähdä tämän edistyessä levittäytyvän pikkuhiljaa laajemminkin osaksi kuntaorganisaatiota (Nuorisovaltuustotoiminnan arviointiopas.) Rohkeat yhteydenotot ja päättäjien mielipiteisiin ja kokemuksiin vetoaminen yhteistyöverkostojen luomiseksi on tärkeää. Päättäjät täytyy pyrkiä saamaan kuuntelemaan nuorisovaltuuston ajatuksia ja näkemyksiä.

Tutkimuksessa tuli ilmi, että verkostoja päättäjiin ja kaupungin virkamiehiin ei juurikaan ole, eikä heidän kanssaan tehdä yhteistyötä lautakuntien ulkopuolella. Nuorisovaltuustolle olisi tärkeä profiloitua nuorten vaikuttamiseen liittyvien tapahtumien järjestäjänä ja ottaa aloitetta vuorovaikutteiselle kohtaamiskulttuurille, jotta saavutettaisiin aidompia keskusteluita ja nuorten ymmärrystä vaikuttamisen kentällä.

Tiivis ja toimiva yhteistyöverkosto ei synny hetkessä, vaan sen rakentaminen vaatii pitkäjänteistä suunnittelua, kehittämistä ja tapahtumien sekä keskustelutilaisuuksien järjestämistä. Miten saada virkamiehet ja päättäjät paikalle nuorisovaltuuston tilaisuuksiin? Nuorista kumpuava innostus ryhmässä toimimiseen ja yhteiseen kehittämiseen tulisi nähdä valtavana voimavarana kaupungin tulevaisuutta mietittäessä. Nuorisovaltuuston olisi hyvä ohjaavan viranhaltijan kanssa tehdä taustatutkimusta kaupungin päättäjistä ja muista tärkeistä vaikuttajista, ottaa heidän mielenkiinnonkohteitaan ja elämäkokemuksella hankittuja osaamisiansa osaksi keskustelua. Uuteen yhteistyöhön on helpompi ryhtyä, kun taustalla on jotain jo valmiiksi yhdistävää.

Esimerkkinä Keuruun nuorisovaltuusto (palkittiin Keski-Suomen vuoden nuorisovaltuustona vuonna 2020) käytti menetelmänä tapahtuman järjestämisessä seuraavaa: Nuorisohjaaja, joka oli vastuussa nuorisovaltuuston ohjaamisesta, selvitti vaalikoneen vastauksien perusteella päättäjille tärkeitä asioita. Sen jälkeen lähetettiin personoidut kirjeet kullekin päättäjälle, jossa viitattiin näihin arvoihin. Kutsuja lähetettiin 14 kappaletta ja osallistujia keskustelutilaisuudessa oli 14 kappaletta mukaan lukien kaupunginjohtaja ja median edustaja. Kaikki osallistuneet osallistuivat Erätauko-menetelmällä järjestettyyn keskustelutilaisuuteen uudestaan. (Nuorten Suomi 2020).

Opinnäytetyöprosessi eteni mielestäni luontevasti. Pohjaa työlle hain työskennellessäni vastaavissa tehtävissä naapurikaupungissa nuorisotyön esimiestehtävissä. Havainnointijaksonei aikana oli aikaa muodostaa ennakkokäsityksiä nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä. Kesällä tutustuin kahteen nuorisovaltuutettuun toisen työni kautta ja kävin heidän kanssaan keskusteluita toiminnasta, sen vaikuttavuudesta ja parannuskohteista. Osallistuin myös nuorisovaltuuston järjestämään keskustelutilaisuuteen kesällä osuessani vahingossa paikalle. Tässä vaiheessa havainnointia oli selvää, kuinka innostuneita nuoria paikkakunnalla on ja kuinka paljon potentiaalia heistä löytyy.

Nuorisovaltuuston toiminta on hiipunut hiljalleen syksyyn 2021 mennessä eikä vakiintuneita käytänteitä toiminnalle juurikaan ole ollut. Paikkakunnalla on aktiivista nuorisotoimintaa ja nuorisotilat, missä nuoret pääsevät kohtaamaan. Nuorisovaltuustoon panostaminen sen vaatimalla tavalla ei kuitenkaan ollut toteutunut. Nuorisovaltuuston jäsenet kertoivat toiminnan olevan passivoitunutta ja kokouksia on peruttu sen takia, koska asialistalla ei ollut asioita, joita käsitellä. Nuoria koskevia asioita löytyy aina ja kunnan vastuulla on ohjata nuoret löytämään niitä ja niihin sopivia vaikuttamisen tapoja.

Opinnäytetyöprosessista riippumatta nuorisopalvelut oli alkanut järjestää Vaikuta-teemapäivää yhteistyössä muiden nuorisoalan toimijoiden kanssa ja nuorisovaltuustokin oli tässä mukana sekä suunnitteluprosessissa että itse toiminnassa. Tämä ei kuitenkaan riitä yksinään eikä ole riittävä panostus kaupungilta ja nuorisovaltuustolta. Tämän tapahtuman kaltaisia yhteistyöprojekteja tarvitaan useita per lukukausi, jotta nuorisovaltuuston jäsenten kasvot ja toimintatavat tulevat muulle nuorisolle tutuiksi. Vaikuttamisen pitää olla näkyvää ja usein toistuvaa, jotta nuoret saavat siihen paremmin kosketuspintaa ja toiminta näkyy myös päättäjille.

Tapahtuman aikana Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuusto liittyi Instagramiin, josta oli pitkään puhuttu. Kukaan ei ollut vienyt asiaa toimintavaiheeseen ja asia oli jäänyt toteuttamatta. Tuumasta toimeen - asenne on monessa asiassa jäänyt ja asioita on siirretty kohtuuttomasti. Tämä osaltaan lisää nuorten turhautumista eikä innosta mukaan toimintaan.

Samassa tapahtumassa puhuttiin myös kokousasiakirjojen saattamisesta julkiseen tietoon kaupungin verkkosivuille, ja se on nyt edennyt myös toteutukseen saakka. Hallinto on nuorisovaltuustolla nyt parempaa ja asianmukaista. Tapahtuman jälkeen tilaamani nuorisomessu-materiaali saapui nuorisovaltuustolle, joka on jakanut sitä nuorille. Materiaali saatiin ilmaiseksi Nuorten ideat -vaikuttamispalvelulta. Nuorten ideat -sivuston kautta nuorisovaltuuston ulkopuolisetkin nuoret saavat äänensä helposti

kuuluviin jättämällä parannusehdotuksensa verkkovälitteisesti nuorisovaltuuston edistettäväksi. Lisäksi KMV-lehden kolumni nuorisovaltuustolle on ottanut ensimmäiset askeleensa. Hallintojohtaja on ilmoittanut halukkuutensa auttaa ja opastaa nuoria hallinnollisissa asioissa ja onkin näin tehnyt. Nämä merkittävät harppaukset kaupunkilaisten tietoisuuteen on tehty lyhyellä aikavälillä (n. 6kk), yhteistyössä kaupungin, nuorisovaltuuston, paikallismedian ja hallintojohtajan kanssa.

Voidaankin siis todeta asioiden etenevän hyvään suuntaan, mutta rattaiden pyöriminen vaatii lisää vipuvoimaa aikuisilta. Mänttä-Vilppulan kaupungissa on tällä hetkellä tehokas hallintokoneisto, jossa ymmärretään nuorten vaikuttamisen edistämisen tärkeys. Kokenut ja nuoria kannustava nuorisopalvelupäällikkö on aidosti kiinnostunut nuorten toimintaedellytysten kehittämisestä ja oloista myös tulevaisuudessa. Tähän hyvään etenemiseen ei kuitenkaan voida tuudittautua ja todeta kaikki tarvittava tehdyksi, vaan jatkuvasti etsiä uusia tapoja nuorten vaikuttaa ja osallistua.

Opinnäytetyö selvitti paljon epäkohtia ja puutteita nuorisovaltuuston toimintaedellytyksissä, mutta aikaansai positiivisen tapahtumaketjun nuorten vaikuttamiskentällä ja kaupungin hallinnosta, mistä ei voi olla muuta kuin ylpeä. Tulevaisuudessa Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuusto tarvitsee tiivistä perehdytystä kuntademokratiaan, vaikuttamiseen ja yhteistyöverkostojen luomiseen. Nuorisovaltuusto tarvitsee jatkossakin panostusta ohjaamiseen ja yhdessä toimimiseen.

Jatkotutkimusaiheina voidaan nähdä vastaavan kyselyn toteuttamisen uudelleen muodostetulle nuorisovaltuustolle myöhemmin. Olisi mielenkiintoista nähdä, mikä tilanne on muutaman vuoden päästä. Tutkimuksen voidaan ajatella olevan validi. Aihetta on tutkittu monesta eri näkökulmasta ja vastauksia on täydennetty haastatteluilla ja keskusteluilla. Tutkimuksessa saatiin selville nuorisovaltuuston kehityskohteita osallisuuden vaikuttavuuden parantamiseksi. Havainnot olivat kyselytutkimuksia tukevia ja toteutettuna samanlaisena myöhemminkin. Kysymykset on valittu siten, että ne kuvaavat nuorten kokemuksia omasta osallisuudestaan ja nuorisovaltuuston toimintaedellytyksiä kunnassa. Tässä voidaan pohtia sitä, onko mittareissa, arvioitsijoissa tai havaintojen tekijöissä tapahtunut muutoksia? Kuinka tosissaan nuoret ovat vastanneet kyselyihin? Vastauksista voidaan päätellä nuorten käyttäneen aikaa vastaamiseen. Etenkin onnistuminen ja kehityskohteet olivat nuorten mielestä mielenkiintoisia ja niihin vastattiin ajatuksella. Näissä kysymyksissä kokisin vahvaa luotettavuutta tuloksiin. Kysely on suunnattu nuorisovaltuustolle toteutettavaksi ja se voidaan toteuttaa samanlaisen tapahtuman yhteydessä. Nuorisovaltuuston jäsenten taustat, kokemus ja asenteet vaikuttavat tuloksiin varmasti. Tulosta ei voida yleistää, mutta kehityskohteita se nostaa hyvin esiin. Kysymyksissä on ajateltu yhdenmukaisuutta ja objektiivisuutta eri indikaattorien välillä (Hiltunen 2019, 5-9.)

Jatkotutkimusta voidaan ryhtyä kehittämään tästä opinnäytetyöstä poisrajatulle päättäjä- ja virkamiesjoukolle. Laajemman kyselyn kysymyksiä pitäisi kuitenkin miettiä tässä tapauksessa pitkälti uudelleen kohdeotantaan sopivaksi. Mielenkiintoista olisi saada selville valtuutettujen ja virkamiesten ajatuksia nuorisovaltuuston osallisuudesta vaikuttamiseen Mänttä-Vilppulan kaupungissa.

LÄHTEET

Ahokas, M., Ferchen, M., Hankonen, N., Lautso, A. & Pyysiäinen, J. 2012. Sosiaalipsykologia. 3. uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro oy Hiltunen, L. 2009. Validius ja reliabiliteetti. Jyväskylän yliopisto.

Hurmerinta, A., Uosukainen, K., Castrén, V. & Myllymäki, R. 2016. Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.

Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Helsinki: Suomen yliopistopaino Oy.

Katainen, J. 2021. Teoksessa Mykkänen, A. (toim.) Valtuutetun käsikirja 2021-2025. Helsinki: Kunnallisanalan kehittämissäätiö KAKS.

Kivilahti, M. Haastattelu 17.11.2021. Mänttä-Vilppulan seurakunta.

Kuntalaki. 10.4.2015/410. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Kuntalaki%20410%2F2015%2026%C2%A7%20#Pidm45237816263120>. Viitattu 5.12.2021.

Kuntaliitto. Kuntanavigaattori. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaaineistot/kuntanavigaattori>. Viitattu 3.1.2022.

Lasten ja nuorten keskus. 2021. Nuorten vaikuttajaryhmät. Saatavissa: <https://www.lastenjanuorten-keskus.fi/nuortenaanikirkossa/>. Viitattu 3.1.2022.

Laurila, I. 2021. Nuorisovaltuustoselvitys 2021. Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry.

Lettenmeier, L., Palamaa, S., Teerijoki, J. & Vuojakoski, H. Nuorten osallisuudesta elinvoimaa. Vinkkejä ja kokemuksia osallisuuden edistämiseen kunnissa. 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu. Saatavissa: <https://drive.google.com/drive/folders/1I8ng0dVxBMUPMUCz1wK6tVnz3VoXCjgu>. Viitattu: 8.2.2022.

Mänttä-Vilppulan kaupunki. Hallinto ja päätöksenteko. Saatavissa: <https://www.manttavilppula.fi/kaupunkipalvelut/hallinto-ja-paatöksenteko/lautakunnat-ja-jaostot/kulttuuri-ja-hyvinvointilautakunta/>. Viitattu 2.1.2022.

Naviryhmä. 2020. Vaikuttajaryhmien perustaminen on liian tärkeää lykättäväksi! Saatavissa: <https://www.naviryhma.fi/vaikuttajaryhmien-perustaminen-on-liian-tarkeaa-lykattavaksi/>. Viitattu 4.1.2022.

Nuorisolaki. 21.12.2016/1285. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>. Viitattu 9.12.2021.

Nuorisovaltuustotoiminnan arviointiopas. Nuva ry. Suomen nuorisovaltuustojen liitto. Saatavissa: <https://drive.google.com/drive/folders/1I8ng0dVxBMUPMUCz1wK6tVnz3VoXCjgu>. Viitattu 11.1.2022.

Nuorten osallisuuden puolestapuhuja. 2021. Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry. Helsinki. Saatavissa: <http://www.nuva.fi/liiton-esittely>. Viitattu 11.10.2021.

Nuorten Suomi. Palkittavien perusteet. 2020. Saatavissa: <http://www.nuortensuomi.fi/palkitsemis-juhla/>. Viitattu 2.1.2022.

Paronen, R. Mänttä-Vilppula: Katso tästä kuntavaalin tulos. 2021. Aamulehti. Saatavissa: <https://www.aamulehti.fi/kuntavaalit/art-2000008052143.html>. Viitattu 2.1.2022.

Raunio, S., Lohi, S., Mellin, A. & Uusitalo, K. 2020. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto - Nuva ry. - Osallisuusopas. Kuntaliitto. Saatavissa: <https://drive.google.com/drive/folders/1I8ng0dVxBMUPMUCz1wK6tVnz3VoXCjgu>. Viitattu 8.2.2022.

Sinkkonen, J. 2010. Nuoruusikä. Juva:WSOY

Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry. Nuorisotyöstä Suomessa. Nuoret vaikuttajina kirkossa. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://nuorisotyosta.fi/nuoret-vaikuttajina-kirkossa/>. Viitattu 4.1.2022.

Suomen perustuslaki. 11.6.1999/731. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=suomen%20perustuslaki>. Viitattu 20.11.2021.

Tulospalvelu. Yle. Verkkojulkaisu. Saatavissa: <https://vaalit.yle.fi/kv2021/fi/regions/7/municipalities/508#parties>. Viitattu 3.1.2022.

Unkuri, J. 2020. Miten nuoret saavat vaikuttaa? *Villi - Ihmisille nuorisotyössä*. Forssa: Nuori kirkko ry. 1, 3-14.

Väestö ja työllisyys Mänttä-Vilppulassa 2015-2020. Saatavissa: <https://www.manttavilppula.fi/elinkeinoelama/elinkeinon-avainluvut/vaesto-ja-tyollisyys-mantta-vilppulassa/>. Viitattu 10.1.2022.

Yleissopimus lapsen oikeuksista. 21.8.1991/1129. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopiteksti/1991/19910060#idm45237816916224>. Viitattu 8.12.2021.

Kysely nuorisovaltuusto jäsenten osallisuudesta Mänttä-Vilppulassa.

Kysely toteutetaan osana opinnäytetyötä Osallistu! Näy! Vaikuta! Osallisuusnäkymiä Mänttä-Vilppulassa. Opinnäytetyö valmistuu syyslukukaudella 2021. Toivoisin vastauksia hyvän otannan takia jokaiselta valtuuston edustajalta 20.11.2021 mennessä. Tulokset käsitellään luottamuksella ja nimettömästi. Kysely ja vastaukset poistetaan niiden käsittelyn jälkeen.

Opinnäytetyön aiheena on Mänttä-Vilppulan nuorisovaltuuston nykytila ja tulevaisuuden kehityskohdet. Lisäksi tarkastelussa on Mänttä-Vilppulan seurakunnan ajatukset kirkolliskokouksen asetuksesta koskien nuorten vaikuttajaryhmiä.

Vastaa kysymyksiin ajatuksella ja rehellisesti. Mikäli ilmenee kysymyksiä, haluat keskustella jostain aiheesta enemmän tai kaipaat selvennystä aiheeseen, älä epäröi ottaa yhteyttä:

Moona Rätty
0443569910 / moona.raty@centria.fi
Centria amk

1. Ikäsi?
2. Postinumerosi?
3. Sukupuolesi?
4. Opiskeletko? Oletko työssä vai työttömänä?
Kirjoita opiskelu- tai työpaikka.
5. Toimintavuodet nuorisovaltuustossa?
6. Oletko nuorisovaltuuston jäsen tänä kuluvana kautena?
7. Miksi hakeuduit nuorisovaltuustoon?
8. Miten nuorisovaltuuston jäsenet osallistuvat budjetin käsittelyyn? Mihin asioihin jäsenet voivat vaikuttaa rahaa käytettäessä?
9. Millaisia onnistumisen kokemuksia nuorisovaltuuston toiminnassa on koettu?
10. Millaisia haasteita nuorisovaltuustonne on kohdannut?
11. Miten nuorisovaltuusto viestii toiminnastaan ulkopuolisille? Tarkoittaen muita nuoria ja kaupungin asukkaita.
12. Miten nuorisovaltuusto viestii toiminnastaan kaupungille?
13. Mitä yhteistyökumppaneita nuorisovaltuustolla on? Kenen kanssa nuorisovaltuusto on tehnyt jotain yhdessä ja mitä/miten?
14. Kuinka usein nuorisovaltuusto kokoontuu?
15. Kuinka usein asioiden valmisteluvaiheessa nuorisovaltuusto saa lausuntopyynnön kaupungilta?
16. Edelliseen kysymykseen jatkokysymys. Missä asioissa kaupunki on kysynyt nuorisovaltuuston näkemystä asiasta? Onko kysymys tapahtunut lautakunnan kokouksessa vai jo aikaisemmassa vaiheessa?
17. Mitä tapahtumia nuorisovaltuusto on järjestänyt tai ollut mukana järjestämässä kaupungissa?
18. Valitse kolme-viisi (3-5) kehityskohdetta nuorisovaltuustollenne. Lista alla.
19. Miten koet nuorisovaltuuston jäsenten osallistuvan yhteiseen keskusteluun ryhmässä?

20. Miten näet ohjaavan aikuisen roolin nuorisovaltuuston toiminnassa? Apukysymyksiä: Miksi ohjaajaa tarvitaan? Miten ohjaaja motivoi / demokratiakasvattaa? Mitkä asiat ovat hyvin? Mitä toivoisit kehitettävän tulevaisuudessa?

21. Mitä muuta haluat kertoa?

Value
vapaamuotoiset asialistan valmistelukeskustelut
kokoustaidot
yhteistyö kaupungin virkamiesten kanssa
yhteistyö kaupungin valtuutettujen kanssa
kummivaltuutettujen tuki
vapaamuotoiset tilaisuudet päättäjien ja nuvan välille
markkinointi
toiminnan läpinäkyvyys
motivointi ja innostaminen toimintaan
nuvan jäsenten oma ryhmäyttäminen
toimintasäännön kehittäminen
uusien nuvalaisien perehdyttäminen
kouluttaminen (demokratiakasvatus)
asioiden vieminen kokouksista eteenpäin
muiden nuorten mielipiteiden kuuleminen
kaupungille oma nuva-ohjekirja
kaikkien nuvan jäsenten osallistuminen ja kuuleminen